

11.2.2015
Eki Karlsson

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle 11.2.2016

ASIA: Hallituksen esitys Metsähallituksen uudelleenorganisoinniseksi

Suomen Ladun lausunto hallituksen esityksestä Metsähallituksen uudelleenorganisoinniseksi HE 132/2015

Suomen Latu kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Yleistä

Metsähallituslain uudistamisen tavoitteena oli vastata EU:n kilpailuneutraliteettivaatimukseen ja uudistaa Metsähallituksen johtamisjärjestelmä. Kilpailuneutraliteettitarpeeseen vastataan lailla Metsätalousosakeyhtiöstä. Lisäksi Metsähallituslakiin on tehty lukuisia sisällöllisiä uudistuksia, jotka vaikuttavat tehtävien ja vallan jakoon Metsähallitusta ohjaavien ministeriöiden, konsernin johdon ja julkisten hallintotehtävien välillä. Muutokset ovat hämärtäneet johtamisjärjestelmää.

Metsähallituksen Luontopalvelut-tulosalue on vastannut julkisten hallintotehtävien hoidosta Metsähallituksessa. Luontopalvelut on tehnyt hyvää työtä omalla toimialallaan ja saanut siitä kansainvälistäkin huomiota ja tunnustusta. Metsähallituslain muutoksen yhteydessä Luontopalvelujen toimintaedellytykset tulee säilyttää ja hyvää kehitystä edelleen vahvistaa.

11.2.2015
Eki Karlsson

Hallituksen esitys Metsähallituksen uudelleenorganisoinnista määrittää hyvin Metsähallituksen liiketoiminnan yhteiskunnalliset velvoitteet ja huomioi niissä luonnon virkistyskäytön. Myös luonnonvarasuunnitelmien toteaminen laissa ja niiden hyväksyminen Metsähallituksen hallituksessa on hyvä asia luonnon virkistyskäytön edistämisen näkökulmasta.

Lakiesitys on monimutkainen ja osin epäselvä. Tämä mahdollistaa lain tulkinnanvaraisuuden ja erilaisten johtopäätösten tekemisen. Hallituksen esitys saattaa esimerkiksi mahdollistaa luonnon virkistyskäytön perusinfran, kuten erilaisiin ulkoilureitteihin liittyvien taukopaikkojen muuttamisen jollakiin aikavälillä maksullisiksi. Jos tämä ei ole lainsäätäjän tarkoitus, tulee säädöksiä korjata.

Eduskunnan ja ministeriöiden ohjaus- ja päätösvalta

Lakiesityksessä on tehty suuria muutoksia julkisten hallintotehtävien ohjaukseen. Julkisia hallintotehtäviä hoitavan yksikön ohjauksessa on vähennetty Eduskunnan ja ympäristöministeriön ohjaus- ja päätösvaltaa ja vastaavasti lisätty Metsähallituksen hallituksen ja konsernin johdon valtaa.

Lakiesityksen mukaan ympäristöministeriö ei enää tulosohjaisi Suomen luonnonsuojelualueverkoston hoitoa ja käyttöä, eikä muiden Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitoon tarkoitettujen maa- ja vesialueiden sekä muun omaisuuden hoitoa, vaan tehtävä kuuluisi Metsähallituksen hallitukselle ja toimitusjohtajalle (16 §). Metsähallituksen toimitusjohtaja ja hallitus eivät ole riippumattomia julkisen vallan käyttäjiä.

Hallituksen esityksen mukaan Metsähallituksen liiketoimintojen ja julkisten hallintotehtävien kirjanpito yhdistetään liikekirjanpidoksi. Metsähallituksen laista antaman lausunnon mukaan taloushallinnon lisäksi myös liiketoimintojen ja julkisten hallintotehtävien tiedotus yhdistetään. Julkisen

11.2.2015
Eki Karlsson

---

ohjauksen väheneminen yhdessä edellä mainittujen muutosten kanssa johtavat konsernin liiketoimintojen ja julkisten hallintotehtävien rajapinnan hämärtymiseen.

Suomen Latu esittää, että Metsähallituslakia muutetaan siten, että ympäristöministeriö tulosohtaa toimialallaan kaikkia Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä (§ 9) siten kuin ympäristöministeriön lausunnossa todetaan. Tämän vuoksi § 5 ja 9 ensimmäistä momenttia tulee muuttaa ja § 5 ja 16 tulee yhdistää.

Metsähallituslain lausuntoversiossa (marraskuu 2015) oli kirjaus, jonka mukaan ”*Metsähallituksen hallituksen tulee toimia ministeriöiden ohjauksen ja valvonnan puitteissa*” (§ 12). Kirjaus on poistettu lakia koskevasta hallituksen esityksestä. Suomen Latu esittää, että kirjaus palautetaan lakiin.

Julkisten hallintotehtävien hoitoon tarkoitettu omaisuus ja tasesiirrot

Syksyllä 2015 lakivalmisteluun yllättäen mukaan tullut esitys Metsähallituksen taseen (34 §) jakamisesta entisen kahden taseen sijasta kolmeen osaan on omituinen. On epäselvää, millä perusteella tällaista tasejakoa esitetään.

Lakiesityksen mukaan Luontopalvelujen nykyään hoitamasta noin 7 milj. hehtaarin maa- ja vesiomaisuudesta siirrettäisiin liiketoiminnoille suoraan yli kolmasosa.

Valtiovarainministeriön esitys vuoden 2016 ensimmäisestä lisätalousarviosta julkaistiin juuri. Sen mukaan julkisten hallintotehtävien taseesta siirrettäisiin tuottovaateen alaiseen peruspääomaan 40 000 ha virkistysmetsiä Ylä-Lapista. Uuteen liiketoimintojen hoitamaan kolmanteen tase-erään

11.2.2015
Eki Karlsson

---

siirrettäisiin 2,2 milj. ha yleisiä vesialueita sekä noin 360 000 ha Ylä-Lapin luontaistalousalueita. Yhteensä siis liiketoiminnalle ollaan siirtämässä 2,6 milj. ha.

Suomen Latu esittää, että keinotekoisesta kolmannesta tase-erästä luovutaan. Lisäksi olisi johdonmukaista, että Luontopalveluiden hallinnassa olisivat kaikki julkisten hallintotehtävien hoitoon kuuluvat alueet ja muu omaisuus (§ 26).

Suomen Latu esittää, että valtion retkeilyalueiden ja muiden keskeisten retkeilyalueiden ja virkistysmetsien hoito katsottaisiin julkiseksi hallintotehtäväksi ja alueet siirrettäisiin julkisten hallintotehtävien taseeseen, johon ei kohdistu tuottovaadetta (§ 16, 26, 34). Luontopalvelut hoitavat retkeilyalueiden virkistyskäytön infraa samalla tavalla kuin kansallispuistoissa. Näin alueita voitaisiin kehittää perustamistarkoituksensa mukaisesti ulkoilun, virkistyskäytön ja luontomatkoille tarpeista.

Lisäksi Eduskunnan päätösvalta pitää säilyttää kaikkia valtion maita koskevissa tasesiirroissa. Lakiesityksen mukaan kolmen taseen järjestelmässä muun oman pääoman sisällä tapahtuvat tasesiirrot julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan välillä siirtyisivät Valtioneuvoston päätettäväksi (§ 26 ja 34).

Julkisten hallintotehtävien puhevalta

Lakiesitys on epäselvä alueiden omistajahallinnan puhevallan osalta (16 §:n perusteluteksti). Kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelualueiden sekä muun julkisten hallintotehtävien hoitoon ositetun omaisuuden osalta omistajapuhevalta olisi oltava alueita hoitavalla julkisilla hallintotehtävillä.

11.2.2015
Eki Karlsson

Perustelutekstissä on ristiriita ja siksi puhevallan määräytyminen muissa kuin viranomaistehtävissä on epäselvä ja sitä tulee selventää. Suomen Ladun näkemyksen mukaan yleisen edun ja eri osapuolien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi Julkisten hallintotehtävien hoidossa olevien alueiden omistajapuhevalta ei voi olla Metsähallituksen liiketoiminnoilla.

Julkisten hallintotehtävien talouden suunnittelu ja seuranta

Lakiesityksen mukaan julkisten hallintotehtävien kirjanpito muutettaisiin liikekirjanpidoksi. Suomen Latu pitää tätä avoimuuden, julkisen seurannan ja kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimisen kannalta ongelmallisena. Suomen Latu esittää, että Luontopalvelujen erillinen talousarviokirjanpito säilytetään nykyisenkaltaisena ympäristöministeriön lakiesityksestä antaman lausunnon mukaisesti (§ 33).

Julkisuusperiaate metsähallituksessa ja metsätalousosakeyhtiössä

Laissa tulee säätää, että perustettava Metsähallitus ja Metsätalousosakeyhtiö toimivat mahdollisimman laajasti julkisuusperiaatteen mukaisesti. Koska Metsätalousyhtiöllä on yksinoikeus valtion metsiin, eikä yhtiö tule toimimaan muissa metsissä, ei julkisuusperiaatteen kirjaamatta jättäminen ole hyväksyttävää.

Metsähallituksen hallituksen kokoonpano

Valtioneuvosto on Kansallisessa metsästrategiassa 2025 linjannut mm. seuraavasti: *"Kansalaisjärjestöillä on keskeinen rooli metsien virkistys- ja hyvinvointikäytön sekä metsäsuhteen kehittämistä*

11.2.2015
Eki Karlsson

---

koskevien tavoitteiden saavuttamisessa. Yhteistyötä metsäalan hallinnon ja kansalaisjärjestöjen kanssa tulisikin kehittää.”

Koska virkistyskäyttö on tunnustetusti yksi valtion metsien keskeinen tehtävä, Suomen Latu esittää, että Metsähallituksen päätöksenteossa on ylintä johtoa myöten oltava mukana virkistyskäytön asiantuntemus ja jokamiehenoikeuksia käyttävän kansalaistoiminnan näkökulma. Tästä johdun tulisi säätää, että Metsähallituksen hallituksessa on 1-2 henkilön järjestöedustus valtakunnallisesti toimiville luonnonsuojelua ja virkistyskäyttöä edistäville järjestöille (§ 11).

Lisäksi

Luonnon virkistyskäyttö tuottaa tutkitusti runsaasti henkistä ja fyysistä hyvinvointia, jolla on suuri arvo kansanterveydelle ja -taloudelle. Luonnossa liikkuminen tasaa sosiaalisia terveyseroja ja sen tulee olla tasa-arvoisesti kaikkien saatavilla.

Tästä syystä Metsähallituslain perustelutekstissä tulee yksiselitteisesti todeta, että lain tarkoituksena ei ole

- 1) kaventaa jokamiehenoikeudella tapahtuvaa luonnon virkistyskäyttöä
- 2) muuttaa luonnon virkistyskäytön perusinfraa maksulliseksi, jotta luonnossa liikkuminen olisi varallisuudesta riippumatta kaikille yhdenvertainen mahdollisuus, eikä
- 3) muuttaa julkisten hallintotehtävien maksullista palvelutoimintaa liiketoiminnaksi. Julkisten hallintotehtävien maksuperustelain ja sen nojalla annettujen asetusten mukaiset maksulliset palvelut ovat osa julkisia hallintotehtäviä ja niiden luonne julkisina hallintotehtävinä tulee säilyttää.

11.2.2015
Eki Karlsson

Suomen Latu, toiminnanjohtaja Eki Karlsson

Suomen Latu on valtakunnallinen ulkoilujärjestö, jolla on noin 80 000 jäsentä.